

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA DVAKRAT TEDENSKO, OB SREDAH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50.

Štev. 9 * Maribor, sobota, dne 29. januarja 1938 * Leto XIII

Kaj kuhajo v Ženevi?

Internacionalna zveza demokratskih držav

Društvo narodov — posvetovalni organ

Mednarodni politični položaj bolj in bolj jasno kaže, da se med seboj bojujeta dve politični ideologiji, in sicer demokratična in avtoritarna. Razliko med obema poznamo. Vse demokratične države in svobodoljubne male države motrijo ta boj z nezaupanjem, nekatere celo z bojaznijo, ker vedo, da pomeni avtoritativna ideologija skoraj brez izjeme nasilni imperializem in končno vojno. Ta bojazen je zajela tudi demokratične velesile, ki so bile doslej nesložne in neaktivne ob izvrševanju mednarodnega političnega udejstvovanja.

Misel združitve demokratičnih držav

je sprožila francoska vlada ljudske fronte. Njej se pridružujeta Anglija in Zedinjene države ameriške.

V Ženevi imajo na zasedanju Društva narodov te dni važna vprašanja. Načeli bodo tudi reformo Društva narodov, ki ga nameravajo izpremeniti v posvetovalni organ in s tem pritegniti k sodelovanju držav, ki so že izstopile ali doslej še niso bile članice. Po teh načelih bi

Društvo narodov ne smelo več sklepati ali izvrševati sankcij,

da bi z njimi spravljalo v zadrego male države, kakor je bilo ob sankcijah proti Italiji, dočim v drugih primerih (Španija, Japonska) o sankcijah proti napadalcu niti sklepali niso. Demokrati, ki so se precej pozno spomnili, da je treba demokracijo ščititi, nameravajo sedaj stvoriti

demokratično internacionalo izven Društva narodov,

to je, zvezo držav demokratične ideologije, kakor snujejo avtoritativne države svojo zvezo. Namera je torej, osnovati dve politični zvezi, kakor pred vojno, čeprav bi se demokracija lahko uveljavila tudi v Društvu narodov, če bi demokratične velesile imele resno voljo.

K temu vprašanju se je tudi oglašil stari angleški liberalni politik Lloyd George. Rekel je, da je skrajni čas, da se demokratične sile združijo proti nezdravi ideologiji, ki ustvarja svojo zvezo z neresnim geslom boja proti komunizmu, zakaj demokracija je v premoči.

Angleški zunanji minister (Eden) in francoski (Delbos) zagotavljata v Ženevi svojo zvestobo do Društva narodov. Seja je stota in zato jubilejna, seja zvestobe.

Politično tajništvo Društva narodov pa je dobilo nalogo, da izdela posebno spomenico glede sankcij in nevtralnosti v zmislu določb društva, da se z njo pomirijo male in nevtralne države. Ta nalog potrjuje, da so načrti za reformo društva napravljeni v zgoraj navedenem zmislu.

Reforma Društva narodov pomeni oslabeitev te institucije, ker se mu odvzame važno najbistvenejšo nalogo sankcij, ki bi morala biti bistvo ustanove. Prehod k političnim zvezam, kar je enako negotovim vojnim zvezam, je morda izhod v zadregi, ker je demokracija spala doslej, ne more pa nikdar biti nadomestilo za Društvo narodov, če to vrši svojo nalogo.

Autoritarni režimi se majejo

Na Poljskem, v Bolgariji in na Grškem

Iz držav, v katerih so uvedle posamezne klike, ki so se dokopale do oblasti, na pol fašistične, avtoritarne režime, prihajajo vesti, ki niso nič kaj ugodne za režimovce.

Na Poljskem se javljajo vedno bolj odločni glasovi, ki zahtevajo likvidacijo avtoritarnega režima šlah-te in uvedbo demokracije.

V senatu je predsednik vlade general Sladkovski že najavil svoj odstop, češ, da mu njegovo zdravje ne dopušča več, da bi nosil breme državnih poslov.

V Bolgariji je odstopil vojni minister Lukov radi nasprotij z notranjim ministrom Krasnovskym. Nato je odstopil tudi Krasnovsky in še trgovinski minister Barov.

Ozadje spora so priprave za vo-

litve. Lukov je hotel protežirati Cankova, Krasnovsky pa je znan nasprotnik vseh prejšnjih strank, ker je upal pri volitvah dobiti »svojo večino«. Za vojnega ministra je prišel sedaj Daskalov, za notranjega ministra dosedanji prosvetni minister Nikolajev, za prosvetnega ministra pa prof. Manev.

Najbolj zaostrene so prilike v Grčiji, kjer so pred kratkim imeli velike poročne slavnosti. Vlada je odkrila zaroto, čije glava je bil bivši policijski šef v Atenah. Trdi se, da je bila zarota naperjena zoper vlado generala Metaxa in kralja. V zvezi s tem je policija zaprla tudi več politikov prejšnjih strank in jih pregnala na otoke.

* * *

Ti in slični dogodki najbolj zgovorno dementirajo trditve o zadovoljstvu narodov pod avtoritarnimi režimi in idealnimi odnosi, ki bojda vladajo v vrhovih takih režimov, dočim se o demokratičnih režimih vedno trdi, da vlada pod njimi zmeda v državi in nepremostljiva nasprotja, ki onemogočajo vsako delo. Res pa je, da v demokracijah ljudstvo po svojih strankah sodeluje pri reševanju vseh vprašanj, pod fašističnimi režimi pa je samo nema priča bojev, ki se odigravajo med oblastniki. V demokracijah gre za splošne, v diktaturah za ozke osebne interese »rešiteljev domovine«. Autoritarni režimi se vedno bolj diskreditirajo, kajti ljudstvo ima oči in ušesa.

Davki bodo dali eno milijardo več kot se je mislilo

Finančni minister pravi, da je to posledica izboljšanja v gospodarstvu, ne pa morda strožjega izterjevanja davkov.

V finančnem odboru je govoril finančni minister Letica, ki je rekel, da so vrgli davki v l. 1937. do zaključno septembra 884.3 milijonov dinarjev ali 108.5 odst. več kot pa se je računalo. Po tem takem znaša presežek na vplačanih davkih v prvem četrtletju 700 milijonov dinarjev in se računa, da bo znašal koncem leta (31. 3. 1938) eno milijardo.

V proračunu za l. 1938. je finančni minister predvidel, da bodo sedanje davščine dale ne samo eno milijardo več, kot letos, ampak 1.27 milijarde dinarjev in je s tem presežkom seveda že računal pri razdelitvi kreditov, ki bodo prišli v prid predvsem vojnemu ministrstvu.

Kar tudi več, tudi plačajo tudi več

Minister je tudi povedal, da gre davčni povečanje od ene milijarde dinarjev predvsem na račun posrednih (indirektnih) davkov, t. j. davkov na življenjske potrebščine.

Davki na življenjske potrebščine s prometnim davkom vred znašajo 5.211.1 milijarde dinarjev, dočim davki na kapital in posest samo 2.699.5 milijarde dinarjev.

Iz mednarodnega urada dela. Japonska ne namerava poslati delegatov na junijsko zasedanje mednarodnega urada dela. Notranji minister je tudi izjavil, da Japonska namerava izstopiti iz ustanov Društva narodov.

Volilni dogovor med romunskimi kmeti in socialnimi demokrati

Razpust socialdemokratične stranke.

Vlada je razpustila socialno demokratično stranko. Storila je to radi tega, ker je stranka izključila dva bivša svoja poslanca, Fluera in Miresca, ki sta sprejela mesto v od vlade imenovani novi upravi delavske zbornice.

Pred razpustom so vladni organi izvršili pretres v socialno demokratičnem domu, kjer so aretirali večje

Zlasti nejevoljne so na Društvo narodov, ki ni izpolnilo te naloge. Švica, Belgija, Nizozemska in nordijske dežele. Te žele zase nevtralnost, ker doslej niso našle dovolj zaščite. Apel Anglije in Francije k zvestobi do Društva narodov pa naj jih pomiri.

Jako važno je, kako se bo v bodoče razvijalo Društvo narodov. Važno, ali imajo velesile še moralno silo, da ga ohranijo in uveljavijo.

Vesel pojav v tem razvoju je edino, da se je demokracija začela drami.

število sodrugov, ki so se tamkaj nahajali.

Za predstoječe volitve bodo socialni demokrati skoro gotovo šli s kmečko stranko (nacionalnimi caranisti).

Revizija državljanov v Romuniji

Režim se boji volilcev? Goga nadaljuje svojo politiko

Romunska vlada je izdala naredbu, da morajo župani mest in vasi sestaviti imenike vseh židov in državljanov, ki niso bili rojeni kot romunski državljani. Vse v teh seznamih navedene državljane je črtati iz volilnih imenikov, dokler se ugotovi njihov poreklo in državljanstvo.

S tem hoče vlada preprečiti, da bi ti državljani volili pri volitvah, ki bodo že marca meseca.

Naredba je po mnenju politikov neustavna. Z naredbo so prizadete tudi manjšine. Uveljavila se bo pa vsekakor proti Židom.

Razračunavanje v Nemčiji

Hitler-Streicher.

Znani protizidovski gromovnik Streicher, ki izdaja svoj list »Der Stürmer«, je prišel v nasprotje z režimom. V zadnji številki svojega lista je besno napadel žide in zahteval smrtne kazni za žide, katerim bi se dokazalo, da imajo kakršnekoli odnose z arijskimi dekleti in ženami. Ta številka »Stürmerja« je bila zaplenjena in list za nedoločen čas ustavljen.

Izgleda, da je Streicher prišel v nasprotje s Hitlerjem, Göringom in Göbbelsom, ker je vršil na nje pritisk in zahteval od njih vse mogoče. Ker pa mu ta triumvirat ni mogel izpolniti vsega, kar bi si želelo goreče nacistično Streicherjevo srce, je začel proti njim hujskati, predvsem na ta način, da je radikaliziral nacistične pripadnike.

Ljudje so se ogrevali za Streicherjeve zahteve in videli, da zgoraj »zavirajo«. Führer ni mogel tega več prenašati in je odredil, da se Streicherju onemogoči nadaljnja propaganda. Trdi se, da je s Streicherjem tudi vodja nacistične mladine Baldur v. Schirach in pa šef policije Himmler.

V Abesiniji vre

Abesinsko poslaništvo v Londonu poroča o velikih bojih.

Abesinija je za Italijo trd oreh. Ne samo, da iz te kolonije ni nobenih dohodkov, se osvobodjeni Abesinci povrh vsega še puntajo. Abesinsko poslaništvo v Londonu poroča, da je v zadnjih mesecih padlo v Abesiniji 5993 vojakov in 11 višjih častnikov, enega višjega častnika in 83 vojakov so pa Abesinci pred kratkim vjeli. — Razen tega so zajeli Abesinci tudi 34 italijanskih tovornih avtomobilov. — Trije bataljoni Askarijev so v popolni bojni opremljeni prešli v abesinski tabor.

Ne smejo na evharistični kongres. Nemška vlada je prepovedala udeležbo na svetovnem evharističnem kongresu v Budimpešti, ki bo letos plet.

Nova ofenziva republikancev pri Teruelu

in pri Saragossi

Na bojišču pri Teruelu se razvijajo vedno ostrejši boji.

Koncem preteklega tedna so napadali nacisti s severa v smeri proti Teruelu in so prodrli do same doline reke Alfambre.

To ofenzivo so republikanci ustavili, dasi so nacisti koncentrirali na na tem mestu ogromne sile in podpirali ofenzivo s 400 letali, ki so metala bombe, težke po 750 kg.

In ne samo to. Med nacistično ofenzivo so pripravili protiofenzivo v gorovju Sierra Polomera, kjer so jo nacisti najmanj pričakovali. Od tod so v nedeljo, dne 23. t. m. pričeli z nenadnim napadom proti kraju Sinagra, ki leži ob cesti in železnici Teruel-Saragossa, od koder prihajajo transporti za nacistično armado v odseku Teruela.

V teh bojih so se doslej zlasti uveljavili republikanski letalci, ki so, 50 po številu, prizadejali nacistom silne izgube.

Boji še trajajo.

Pri Saragossi republikanci napredujejo

V odseku Belchite so republikanske čete zavzele hribovit teren jugovzhodno od Fuente de Todosa.

Statistika groze in strahote

Španska republikanska vlada razglša, da so nacistični bombniki v času od 15. decembra 1937 do 20. januarja 1938 podvzeli 77 napadov na mesta in vasi v ozadju fronte. 33 letal je metalo razstrelilne in zažigalne bombe, ki so ubile 273 ljudi in 450 ranile. Pri 44 napadih so vrgla nacistična letala okoli 500 bomb, ki pa niso zadele.

Pri napadu 13 letal na Valencijo ob koncu preteklega tedna je bilo ubitih 13 oseb in 100 ranjenih.

Dne 23. t. m. so nacistični bombardierji napadli kraje ob cesti, ki

vodi čez Pireneje v Francijo. Na Figueras so vrgli 45 bomb, ki so ubile 14 in ranile 50 oseb. V obmejnem kraju Puygcerda pa je zahtevalo bombardiranje 21 mrtvih in 17 ranjenih.

Republikanski odgovor — bombe na Seville in Ceuto

Kot odgovor na napade nacistov na odprta mesta je 10 republikanskih letal metalo bombe na Seville, kjer pripoveduje v radiu bajke o nacističnih zmagah znani general Quipe de Llano.

Nadalje sta dve vladini letali bombardirala dne 25. t. m. mesto Ceuto v Afriki. Ob času napada se je na pomolu vkrcavalo okoli 500 marokanskih vojakov za v Španijo. Letali sta vrgli 150 kg bomb, ki so ubile 165 črncev in težko poškodovala ladjo.

Neznosne mezdne razmere v državnih rudnikih

Po povišanju mezd zaslužijo rudarji manj kot poprej

Uprava državnih rudnikov v Sarajevu je s 1. novembrom 1937. izvedla enostransko povišanje mezd gotovemu delu delavstva. Kako pa to povišanje v praksi izgleda, navajamo sledeča dva primera: po novem mezdnem sistemu bi moral imeti kopač, ki dela naprej Din 17.50 temeljne mezde in nato pa 110 odst. doklado. V decembru l. l. pa je ta kopač zaslužil v akordu Din 17.75. drugi kopač Din 17, dočim je učni kopač zaslužil Din 15.30. Torej je v akordu zaslužil 20 para pod njegovo temeljno mezdo. Drugi slučaj: prvi kopač je zaslužil Din 18.71, drugi kopač Din 17.08, učni kopač Din 16.04, dočim je vozač, ki opravlja delo uč-

nega kopača, zaslužil samo Din 14.26. Torej 14 para pod temeljno mezdo III. kat. vozačev, odnosno 64 para manj kot v IV. kategoriji vozačev.

Zoper te sramotne mezde so rudarji cbeh državnih rudnikov v Zabukovci in Velenju že demonstrirali. Sedaj pa pravijo, da bodo direkaciji državnih rudarskih podjetij v Sarajevu sporočili, da vse v akordu zaposleno delavstvo odklanja tistih 50 par poviška in zahteva za akordante prejšnje stanje.

Za te rudarje bi bilo pa res potrebno, da bi se tudi »Slovenec« malo pozanimal in dokazal, če so tudi tu »mezde bolj poskočile, kakor pa cene življenjskim potrebščinam!«

Doma in po svetu

Nepotrjeni poslanci in volitve v senat. Senatorje volijo: poslanci, člani banovinskega sveta, senatorji in župani. Na Hrvaškem je precej Mačkovih poslancev, čijih mandati pa niso potrjeni. Nekateri teh poslancev so sedaj zahtevali vpis v seznam volilcev. Sodišče pa je njihovo zahtevo odklonilo, da poslanec ni poslanec, dokler ne položi prisege v parlamentu v Beogradu.

Sveti sinod zboruje. Sveti sinod srbske pravoslavne cerkve še ni zaključil svojega zasedanja, ampak ga je samo prekinil. Razpravljaj je došle o naporih vlade, da doseže pomirjenje s pravoslavno cerkvijo in

vzpostavi z njo normalne odnose, ki ki so bili prekinjeni vsled sprejema konkordata in ... v Beogradu, neposredno pred smrtjo patrijarha Varnave pred šestimi meseci.

Vrečo s 475.000 dinarjev je ukradel neznan tat iz poštnege voza v Osijeku. Poštni sluga, ki je peljal pošto na kolodvor, je sicer videl, da se mu je nekdo obesil za voz, misleč, da je kakšen otrok, je nekajkrat zamahnil z bičem nazaj, da bi ga prepodil. Ko pa je nazadnje voz ustavil in skočil pogledat, je planil iz voza neznan človek z vrečo in se, kljub temu, da ga je zasledovala cela tropa

ljudi, izgubil v daljavi. Napadi na poštne vozove in ambulance se zadnje čase sumljivo množe. V mislih imamo izropanje poštne ambulance v vlakcu v Rumi, kjer so lopovi s ponarejenimi dokumenti kot dozdevni uradniki poštnege in notranjega ministristva, odnesli vsa denarna pisma.

Severni sij. Nad vso srednjo Evropo je bil v noči od 25. na 26. januarja viden tkzv. severni ali polarni sij, ki je v severnih krajih običajna, pri nas pa le redka prikazen. Pravijo, da se pojavlja le vsakih 10 let in osem mesecev. Povzročitelj žarenja je sonce oz. njegovi žarki, ki magnetizirajo gotove sestavine plinov visoko nad zemljo in jih pripravijo do žarenja. Polarni sij so napovedovali zvezdoslovci že dalj časa, vendar je bil letošnji najlepši, kar jih je bilo videti od leta 1760. Učenjaki trdijo, da zato, ker so sončne pege dosegle svoj maksimum. V nekaterih krajih, n. pr. v Banjaluki, je sij trajal z malimi presledki, do jutra, pri nas je pa okoli 11. ure ugasnil. Vremenoslovci trdijo sedaj, da bomo imeli še dolgo zimo, v marcu lepo pomlad in vroče poletje s hudimi nevihtami, kot l. 1760.

Pred rekonstrukcijo čehoslovaške vlade. Iz Prage poročajo, da je pričakovati izpremembe v vladi. Socialisti zahtevajo, da se zamenjajo ministrski resori, ker nikakor ne gre, da vodi ena stranka resor delj kot eno leto. Najbrž bo vojno ministrsko prevzel socialni demokrat.

Žena Leona Bluma je umrla. Dne 24. t. m. je bila v Parizu pokopana soproga s. L. Bluma, Terezija Blum, brez vsakršnih pogrebnih slovesnosti. Blumu sta izrekla sožalje čehoslovaški predsednik dr. Beneš in minister dr. Krofta.

Rudarji v odgovor „Slovencu“

V sredo, dne 26. t. m. nam je »Slovenec« v daljšem članku odgovoril na štiri od nas postavljena vprašanja v zadevi novega pravilnika o bratovskih skladnicah. Ta odgovor je pač vreden »Slovenca«. Vendar, ker nam »Slovenec« med drugim očita, da goljufamo rudarje s kričecimi argumenti, smo primorani, da mu javno povemo, da je ravno obratno res, ako kdo goljufa rudarje, potem jih goljufa s trditvami kakršna čitamo v »Slovencu«. Za to našo trditev smo pripravljene doprinesiti dokaze pred vsakim forumom, samo pred »Slovenčevim« ne, ker ne smatramo, da bi bil tega vreden.

Vojna na Japonskem

divja naprej

Kitajci se branijo. Japonci napadajo, zlasti na progi Nanking—Tientsin. Kitajci zadržujejo Japonce, ki prodirajo ob tej progi s severa proti jugu, ker hočejo, da bi preprečili združenje južne in severne japonske armade. V kolikor se jim bo to posrečilo je težko reči.

Japonsko letalstvo uničuje z bombami kitajska naselja.

Kitajci so odločeni vztrajati. Pomoh v orožju jim pošiljajo na Kitajskem zainteresirane velesile.

Žrtve fašističnih priprav za državljansko vojno v Francijo. Pred vojaškim tehničkim laboratorijem v Villejuifu v predmestju Pariza je eksplodiral voz bomb, ki so jih zaplenili pariškim fašistom. 16 ljudi je bilo ubitih.

Razpust vseh katoliških organizacij na Bavarskem. Nemška vlada je odredila razpust vseh katoliških organizacij na Bavarskem, češ, da so širile protidržavni duh. Razpuščene so bile mladinske katoliške organizacije, celo Marijine družbe in podobno. V Vatikanu so zaprepaščeni in ne morejo razumeti, da si Nemčija, ki tvori z Italijo takozvano politično os Rim-Berlin in katero podpira tudi Vatikan, upa kaj takega. Tudi slovensko klerikalno časopisje, ki je še pred tedni navdušeno pisalo o Nemčiji, je čisto zbegano. Z velikimi črkami poroča, da je hitlerjevska Nemčija proti križu in svobodi, vendar so članki pisani v silno pohlevnem tonu. Doslej smo bili vajeni, da je katoliško časopisje z mnogo večjo odločnostjo branilo pravice rimske cerkve in napadalo njene sovražnike. Ali je morda to resignacija?

Papežu v Berlinu je napisal Göbbelsov »Angriff« v Berlinu: »Njegova eksclenca kardinal Paccelli (tajnik papežev) naj skrbi za to, da se bo njegova Svetost umaknila iz politične fronte.« Te besede je naslovil »Angriff« na papeža radi nekih njegovih zagovorov na naslov nemških katoličanov.

A. M. de Jong:

90

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Župnik ga je pogledal smešno začudeno, mu potrkal s prstom po glavi in ga posvaril:

»Dečko, dečko, ti si boš s svojim smehom še lakoto pregnal... Ali boš takoj nehal, ti mala žvirca!... Ali še ne boš tiho!«

Toda Mereyntje se ni mogel vzdržati. Smejalo se je, da so mu solze stopile v oči, se držal za trebuh in se ni umiril preje, dokler ni stal pred njim na mizi krožnik kadeče se grahove juhe, iz katere je molela mastna, neobrana kost in ga je prijeten vonj opomnil, da mu v želodcu kruli od lakote. Zdelo se mu je sicer nekoliko nenavadno srebati juho v gostilni, toda o tem ni dalje razmišljal, ampak je skoro pričel previdno zajemati vrelo juho.

Med jedjo so vsi trije molčali. Ko so bili gotovi je potegnil župnik svoj etui za cigare iz žepa. Zasanjan ju je gledal Mereyntje, kako sta iz koničasto našobanih ustnic puhala modri dim v zrak. Užival je z njima vred in zdelo se mu je, da še nikoli ni kaj tako prijetnega doživel. Na mizi pred obema možakarjema je stal velik kozarec

penečega se, zlatorumenega piva, Mereyntje pa je dobil skodelico vroče na mleku kuhane čokolade. Tu in tam sta Vrč in župnik napravila krekoli zgornje ustnice. Mereyntje ju je zavidal in pek požirek, da se jima je bela pena pripelila si želel, da bi bil velik in da bi si tudi lahko privoščil kaj takega. Govorili so malo, komaj, da jim je šla beseda iz ust ali pa odzdravljali gostom, ki so se, odhajajoč, globoko odkrivali pred župnikom. Župnik in Vrč sta tiho kadila naprej in pila pivo. Velika okrogla peč je prijetno izžarevala toploto po pivnici, ki se je bolj in bolj praznila. Mereyntjeja se je polasčala utrujenost in v glavi mu je brnelo kot bi mu nekdo pel uspavanko. Toda vendar je slišal, ko je župnik nenadoma tiho vprašal:

»Ali si se sedaj že kaj umiril, Goort?«

Vrč je vzel cigaro iz ust in izpod svojih košatih obrvi nezaupljivo pogledal vprašujočega starca. Toda stari nagubani obraz je bil videti tako odkritosrčen in prijazen, priprost in dobrodušen, da je mogel biti tudi Vrč napram njemu odkritosrčen.

»Ne, gospod župnik, bojim se, da tega ne bom nikoli pozabil.«

»Življenje je že itak dovolj težko, nikar si ga še bolj ne otežkočaj,« ga je skušal pomiriti starac. »Glej, ti si še mlad... zakonom se mora

vsakdo pokoriti.«

Nemirno in srepo je gledal Goort mimo župnika, skoro neslišno godrnjajoč. Mlad?... Da, res je, ni mu bilo niti trideset... toda v ječi se mu je dozdevalo, kot da bi bil že ne vem kako dolgo doživel in tega občutka se še vedno ni mogel iznebiti... In kar se tiče zakona?...

»Ako bi se šlo samo radi zakona, gospod župnik, bi pač ne bilo tako hudo,« je rekel potr. »Toda za tem se skriva nekaj drugega... s čemer se ne bom nikdar spoprijaznil.«

Župnik je še dolgo premišljeval. Naposled je rekel prijazno, dasi z resnim povdarkom:

»Vsak človek lahko živi kakor pač hoče, ti... Goort... seveda tudi!«

Vrč je uprl svoj begajoči pogled zopet v župnikov obraz in ga gledal kratek hip nepremično. S svojimi okorelimi možgani se je lotil težkega problema, ki ga je bil načel stari župnik, toda temna sila, ki mu je valovila v krvi, je pregazila vse dobre sklepe, stresel je s svojo razmršeno glavo, kot mrjasec, ki se otrese naskakujočih ga psos.

»Tega ne boste nikoli razumeli, gospod župnik,« je rekel s hripavim glasom, iz katerega je govorila pridušena strast. »Vi hočete dobro, ampak ne razumete.«

(Dalje prihodnje.)

Iz naših krajev

Trbovlje

Razkrinkana neresnica. Na članskem sestanku, ki ga je sklicala tukajšnja podružnica ZRJ dne 13. t. m. za delavstvo cementarne v Trbovljah, je trdil Piger, ki je istotako delavec v cementarni, neresnične stvari o tamkajšnjih delavskih zaupnikih. Na večkratni poziv predsednika zaupnikov s. Česnovarja, da naj z imeni dokaže svojo trditev, ni mogel Piger tega storiti in se ga je takoj na sestanku vprilo vsega delavstva ožigosalo ter je moral zapustiti sestanek. Podčrtati moramo, da med delavstvom ni mnogo takšnih ljudi, izginili bi pa popolnoma, če bi se prišlo vsakega za besedo, kakor se je zgodilo Pigerju, ki je govoril neresnico.

Sestanek rokodelcev in širša seja podružnice ZRJ. V soboto, dne 29. t. m. se bo vršil v »Delavskem domu« ob 4. uri popoldan važen sestanek rokodelcev, na katerem se bo poročalo o važnih zadevah, ki se tičejo profesionalnega delavstva pri TPD. — V nedeljo, dne 30. t. m. se bo pa vršila ob 5. uri popoldan važna širša seja podružnice ZRJ, na kateri se bo poročalo o sklepih plenuma ZRJ in drugih važnih organizacijskih zadevah.

Zagorje ob Savi

Volitve zaupnikov

V nedeljo, dne 30. t. m. se bodo vršile volitve zaupnikov na obratu apnenice. Izvoliti bo štiri zaupnike in štiri namestnike. Vloženi sta dve kandidatni listi in sicer: lista »Zveze rudarjev Jugoslavije« in »Ju. goslov. strokovne zveze«. Glasovnice liste Zveze rudarjev Jugoslavije so rdeče. Ker smo trdno verjeti, da delavstvo apnenice ve ceniti delo ZRJ za njegov dobrobit, pričakujemo, da bodo v nedeljo volili vsi rdeče. Zato v nedeljo vsi na volišče s parolo: za zmago liste Zveze rudarjev Jugoslavije!

Prepoved zborovanja. Za v sredo, dne 26. t. m. napovedano protestno zborovanje rudarjev radi poslabšanja pravilnika o bratovskih skladnicah v čl. 50 in 82, je bilo oblastveno zabranjeno.

Redukcije! Pri nas se širijo vesti, da, ako ne bo dala TPD potrebnih sredstev za investicije na Lokah, bodo na pomlad izvedene obsežne redukcije delavske v Kisovcu. Če ta nevarnost res obstoja, potem je dolžnost vseh Zagorjanov, da povzdramo potrebne korake, da se to prepreči.

Kranj

Veliko zborovanje

Sklicuje za nedeljo, dne 30. t. m. Zveza stavbinskih delavcev. Govorniki bodo poročali o položaju stavbinskih delavcev v Kranju, o nezaposlenosti in skrajšanju delovnega časa in o delavski socialni zaščiti zakonodaji. Govorili bodo ss. Škerbinc, Tratar in Ganzitti. Zborovanje se bo vršilo ob pol 10. uri v dvorani restavracije Semen. Stavbinci, vsi na zborovanje!

Nenavadno rdeče nebo se je videlo minul turek zvečer ob 9. do 11. ure proti severu in zahodu. Žarenje je bilo posebno na treh mestih na nebu zelo močno. Od časa do časa je pojenjavalo, takoj nato pa je nebo zopet močneje zažarelo. Zanimivo je bilo tudi videti, da je v severo-zahodnem kotu (nad Jesenicami), kjer so plavali temni oblaki rdečega sija zmanjkalo, kot da bi bil odrezan. Izpočetka so ljudje mislili, da gori in so ponekod spravili na noge celo gasilce. O vzrokih tega pojava je bilo med ljudmi mnogo ugibanj, nekaterih je postalo celo strah.

Ljudska univerza. V soboto, dne 29. t. m. ob 20. uri predava gojenec drž. konservatorija Gregorc Jurij o glasbi (osnovni pojmi in zgodovinski razvoj). Predavanje se bo vršilo v gimnazijski telovadnici.

Studenci pri Mariboru

Diletanti »Vzajemnosti« uprizore dne 6. februarja J. Ogrinčev burko »V Ljubljano jo dajmo«. Kdor se hoče zabavati, naj pride. Družnost!

Objava. »Vzajemnost« sporoča, da g. Divjak Alojz ni več njen član in da radi tega tudi ni upravičen podvzeti karkoli v njenem imenu.

Ljubljana

Iz ljubljanskega mestnega sveta

Po razmeroma zelo dolgem presledku se je zopet vršila seja mestnega sveta. Dnevni red je obravnaval le tekoče, manj važne zadeve, tako radi raznih obrtnih prav, nekaterih parcelacij, odklonil je tudi nekaj pritožb radi trošarinskih postopkov in zagotovil vrednim proslcem sprejem v domovinsko zvezo.

Sredi tega drobiža je sprejel mestni svet tudi predlog, da bo mestna občina ljubljanska prevzela poročilo za morebiti potrebni likviditetni kredit v znesku 35 milijonov Din za Mestno hranilnico ljubljansko. Mestna hranilnica se namreč doslej še poslužuje zakonito dovoljene zaščite, ki velja za vlagatelje, ki imajo nad 80.000 dinarjev hranilni vlog. Sedaj bi mogla Mestna hranilnica ob primernem aranžmanu oprostiti tudi te največje vloge, pa si je zato zavarovala pri Narodni banki 50 milijonski kredit.

Tik pred sejo mestnega sveta so razdelili tudi novi proračun za leto 1938-39, ki pa se bo šele razpravljalo v finančnem odboru.

Volitve delavskih zaupnikov v tobačni tovarni

Za volitve obratnih zaupnikov sta bili vloženi dve listi: »rdeča« in »zelen«, organizacija »črni« že dve leti ne obstoja več, dasi še mnogo delavk misli, da so organizirane pri njih. Oddanih je bilo 613 veljavnih glasov, 21 pa neveljavnih, skupno 634. (Lansko leto 577.) Od teh so dobili »rdeči« (številke v oklepaju so glasovi od lanskega leta): 409 (355), torej 54 več; zeleni 204 (212) manj 8 glasov.

Od enajstih zaupnikov je po proporciju dobila rdeča lista 7 zaupnikov, zelena pa 3 zaupnike. Ker je imela večji ostanek, je dobila »zelen« lista še enega zaupnika.

Zadnikrat je pisal »Slov. Delavec«, da je na javnem sestanku rdečkarjem kar sapo

Radikali v Ljubljani. Jutri pridejo v Ljubljano člani glavnega odbora Narodne radikalne stranke v Beogradu, in sicer Miloš Trifunović, dr. Laza Marković, Krsta Miletić, dr. Milutin Kopča. Namen obiska so politični razgovori glede sporazuma, na katerem naj sloni enakopravnost in svoboda naroda. V tem zmislu se morajo predvsem konsolidirati demokratične politične sile v državi, ker bomo sicer še dolgo tavali v temi nesporazuma in nesvobode.

Maribor

Razpust društva nemških akademikov je odredila banska uprava. Kot razlog za razpust se navaja prekoračenje statutarnega delokroga.

Severni sij, ki je vznemiril četrtino zemeljske oble je bil v turek ponoči od približno 1/9. do 11. ure viden tudi v Mariboru. Segal je v širokem pasu od vzhoda proti zahodu. V kolikor je bilo nebo oblachno se sij ni videl skozi oblake, ki so izgledali zato črni in rdeče obrobjeni. Severno od vijoličasto rdečega pasu je bilo nebo svetlo. Sij je bil zdaj močnejši, zdaj zopet slabjši, enkrat je žarelo posebno močno na enem, potem zopet na drugem mestu. Nekajkrat se je zdelo, kot da bi z zemlje švigala svetla luč reflektorjev v sij in se začrtavala na vijoličastordečem polju. Ljudje so bili prepričani, da odseva na nebu silen požar. Čudili so se pa, ker ni bilo čuti ne sirene, ne plat zvona ali požarne trombe.

Mileta Klopčiča predavanje o Puškino v mariborski »Vzajemnosti« je minulo sredo napolnilo dvorano Delavske zbornice z ljubitelji lepe poezije, ki so bili deležni duševnega užitka, kakršnega niso pričakovali. Puškinovo ime je lani, ob stoletnici njegove smrti zopet zažarelo na svetovnem kulturnem obzorju in se je ob tej priliki razpisal o njem ves svet. Tudi jugoslovanski listi in revije so priobčile o tem prvem velikem ruskem svobodoljubnem pesniku mnogo študij in izšlo je več njegovih monografij. Slovenci smo dobili izbor njegovih pesnitev v krasnih prevodih Mileta Klopčiča,

O sedANJI sestavi mestnega sveta pa se lahko trdi, da je sedaj pogrešati vsakršno živahnost. Seje so redke, posamezni odseki mnogokrat nesklepčni. V posameznih odsekih so člani večine že sklenili, da dajejo mesta v odsekih na razpolago, odseki torej ne žive več, vendar pa smo prav na zadnji seji pogrešali, ker se ni izvršila preosnova odsekov. Morda se bo to izvršilo šele, kadar se bodo izmenjali posamezni člani ali pa vsaj imenovali na izpraznjena mesta novi?

Sodrug Kralj in Likar sta na zadnji seji opozorila gospoda župana na pretečo nevarnost, da odzame državna tiskarna v Beogradu našim tiskarnam veliko dela s tem, da bi centralizirala tiskovine državnih uradov in ustanov v Beogradu in dalje, da se pripravlja v ministrtvu za promet nova železniška tarifa, ki bi podražila že itak drage življenjske potrebščine.

Obe opozorili je mestni svet soglasno odobril, župan pa izjavil, da bo na to opozoril beograjske kroge.

Zaprlo (menda zato, ker so rdeči tobačni delavci prišli pomagat napolniti dvorano za sprejem gospoda, da sedaj še beograjski časopisi hvalijo impozantni shod »zelenih«. Po volitvah je pa zelenim vzelo barvo. Čuje se, da bodo zahtevali ponovitev volitev, ker je bilo baže več kot 5 volilcev naenkrat na volišču.

Sicer pa to niso bile politične volitve, pač pa čisto strokovne!

Čuje se tudi, da bi »rdeči« samo želeli ponovitev volitev, ker jim po številu zaposlenega delavstva in številu prejetih glasov pripada osem zaupnikov — ne pa sedem!

Predpustno zabavo prirede cestni železničari v turek, dne 1. februarja v dvorani »Delavske zbornice«. Godba, ples, šalija pošta in prosta zabava. Začetek ob 20. uri. Dostojne maske dobrodošle. Za jed in dobro pijačo je poskrbljeno. Čisti prebitek je namenjen podpornemu skladu bolnih članov. Nikdo naj ne zamudi prilike, da se vsaj par uric pozabava med cestnimi železničarji.

ki je izboren poznavalec Puškina. Predavatelj nam je orisal posamezna obdobja Puškinovega življenja, njegovega razvoja in ustvarjanja, njegovo nemirno svobodoljubno naravo, ki se nikakor ni mogla sprijazniti z jarmom despotizma in njegovo neprestano borbo s carsko cenzuro. Vse to nam je ilustriral s posameznimi verzji in pesnitvami Puškina iz svoje zbirke prevodov. Tisti izmed poslušalcev, ki so prišli na predavanje zgolj iz želje, da spoznajo predavatelja, katerega ime se vedno češče in vedno bolj častno uveljavlja v naši literaturi, so odhajali s prijetnim zadoščenjem, da so spoznali in slišali res pravega pesnika. Slovenska poezija bo ostala še nadalje v dobrih rokah. Tudi način njegovega prednašanja in njegov topli glasovni organ so ustvarili takojšnjo in tesno vez s poslušalci, ki so ga ob zaključku nagradili z dolgotrajnim in iskrenim odobravanjem. Želeli bi si ga še večkrat slišati.

Redni občni zbor del. pev. društva »Frohsinn«. Vljudno naznanjamo vsem članom, da se bo vršil v nedeljo, dne 30. januarja t. l. ob 9. uri dopoldne v društvenem lokalu v Mariboru, Ruška cesta 7, 47. redni letni občni zbor.

Pevsko društvo pekovskih pomočnikov priredi v soboto, dne 5. februarja t. l. v Gambrovi »dvorani« veliko tradicionalno predpustno veselico. Podporni člani in prijatelji društva vljudno vabljani. Vstopnina Din 5.—.

Naša predavanja

o Masaryku in socialni zakonodaji:

Celje: V nedeljo, dne 30. januarja ob 9. uri dopoldne v Delavski zbornici.

Hrastnik: V nedeljo, dne 6. februarja ob 3. uri popoldne v gostilni Domitrovič.

Senovo-Rajhenburg: V nedeljo, dne 13. februarja s pričetkom ob 9. uri v Delavskem domu.

Sevnica: V nedeljo, dne 13. februarja popoldne v dvorani »Sokolskega doma«.

Celje

O delavski zaščiti bosta predavala v nedeljo, dne 30. januarja t. l. točno ob 9. uri dopoldne v dvorani Delavske zbornice ss. dr. Reisman in urednik Jelen iz Maribora. Opozarjamo delavstvo, da pride v dvorano že pred 9. uro, ker se bo začelo predavanje točno ob napovedani uri. Ob 11. uri se vrši namreč v isti dvorani že drugo zborovanje »Zveze rudarjev«.

Vdovska renta pred apelacijskim sodiščem. Pred meseci smo poročali o sodbi okrožnega sodišča, s katero je bila tvrdka »Trgovski dom«, R. Stermecki v Celju obsojena, da mora plačati vdovi svojega bivšega trgovskega nameščanca geja F. C. znesek čez 130.000 Din na roke Pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani, zato, da bo potem dobivala ta vdova pokojnino po svojem umrlem možu. Tvrdka R. Stermecki namreč svoječasno svojega nameščanca umrlega F. ni prijavila v pokojninsko zavarovanje in bi vsled tega vdova ne dobila nobene pokojnine. Zato je vdova tožila tvrdko Stermecki R. na plačilo tozadevne odškodnine na ta način, da bi vplačala tvrdka Stermecki Pokojninskemu zavodu potrebni kritni kapital za izplačevanje njene pokojnine in vzgojne podpore za otroke. Proti sodbi okrožnega sodišča je vložila tvrdka R. Stermecki priziv, katerega pa je apelacijsko sodišče v Ljubljani ravno te dni zavrnilo in potrdilo sodbo okrožnega sodišča, da je dolžna tvrdka R. Stermecki plačati na roke »Pokojninskega zavoda« za vdovo F. znesek Din 132.000 in pravne stroške. Tudi apelacijsko sodišče je ugotovilo, da je bil pok. F. pri tvrdki R. Stermecki uradnik, ker je opravljal pretežno umstvene posle in ne le fizične, ker je določeval cene, pregledoval carinske deklaracije, reševal pošto, itd., česar ne dela navaden trgovski pomočnik. Podobni nameščenci si naj vzamejo ta slučaj za svabilni vzgled, da se pravočasno pobrigajo za svoje zavarovanje pri Pokojninskem zavodu, ker je pot do pokojnine potem pravde običajno zelo dolga in združena še z drugimi sitnostmi in razburjenji.

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« uprizaro v nedeljo, dne 30. t. m. ob 4. uri popoldne v veliki dvorani »Narodnega doma« Pavla Golja »Kulturno prireditve v Črni mlaki«, katero bo režiral s. Jeram J. Vabimo vse delavstvo, da se te prireditve v čim večjem številu udeleži.

KINO DOM, CELJE

29.—31. jan. »Cvetiči maj«, »Beli jorgovan« (Maienzeit). — 1.—3. febr. »Gospodari neviht« (Seetüfel). — 4.—7. febr. »Lahabnera«.

Radvanje

Člane nabirajo naši »centralistični avtonomisti«, pa jih ne morejo nabirati. Sedaj so se vrgli v ta brezizgledni metež predvsem neki koristolovci, ki iščejo obrtnice in pa ljudje, ki so na pozicijah, da lahko vrše pritisk na delavce. S takimi metodami si bodo gospodje slabo naprej pomagali.

Pomožna akcija pri nas se vrši v skromnem obsegu. Vse kar se daje, pa se daje v naturalijah. Gospodje, brezposelni moramo plačevati stanovanje, zato bi bilo prav, ako bi se nam nekaj štelo tudi na roko. RA.

Tezno pri Mariboru

Družabni večer priredi »Vzajemnost« v soboto, dne 29. januarja pri Felču. Začetek ob 18. (6.) uri. Vabljani vsi sodruzi in sodružice. Odbor.

Pismo iz Spanije

Šele sedaj Ti odgovarjam na pismo, ki si mi ga pisal v Pariz. Nisem Ti takoj odgovoril, ker sem vsak dan pričakoval, da odpotujem semkaj v Spanijo. Tu sem že dober mesec in bom še nekaj časa ostal v ozadju, dokler ne končam potrebno predpravo za na fronto.

Položaj je zelo ugoden in je za nas vedno ugodnejši. Danes imamo mi armado, ki šteje z rezervami en milijon bajonetov. Ta armada ni več milica posameznih sindikatov in političnih strank, ki vodijo partizanske borbe na lastno pest. To je danes redna vojska s strogimi predpisi in zakoni. Vodstvo armade je centralizirano in enotno. Vojne operacije se vršijo po predhodnih načrtih.

Vojska je vzgojena. Vsak posameznik si je svest vzrokov, vsebine in ciljev vojne. To je veliki plus. Za časa operacij ni naloga vojaka samo poslušati in slepo z nerazumevanjem slediti komandi. Vsak posameznik je točno poučen o nalogi čete, sekcije, voda in njega samega. S tem je izvrševanje komande zelo olajšano.

Desorganizirajoči, nedisciplinirani, omahujoči, nezanesljivi, saboterski in slični elementi se postopoma likvidirajo iz armade. Vojska je vedno bolj pod vplivom odločnih, zavednih ljudi, katerim edinim je treba zaupati usodo, razvoj in nadaljnje nagale te ljudske vojske.

Tudi na novo mobilizirani vojaki Španci in internacionalni dobrovoljci se sedaj mnogo temeljiteje vežbajo predno gredo na fronto tako, da se

jim ni treba tam učiti vojnih veščin, kar nam je preje povzročalo mnogo izgub.

Orožje in sploh oborožitev naše ljudske armade je z vsakim dnem boljša. V prvi vrsti se je sedaj unificirala puška, tako da nimamo več 20 sistemov, pri katerih si moral imeti za vsako posebej municijo. Enoten tip naših pušk je dokazano najboljši, boljši od italijanskih in nemških Francove vojske. Imamo mitraljeze, ki dajejo po 2000 strelav na minuto. Imamo protitankovske topove, ki razbijejo male italijanske tanke kot čokolado. Raznese jih na kose s posadko vred. Imamo protiaerovske topove, ki streljajo s petimi cevmi naenkrat in ki sami merijo optično — električnim putem. Največjo prednost smo pa pokazali v aviaciji. Ne

samo, da so nam piloti pravi heroji, imamo mi težke bombarderje, ki lete 420 km na uro. Dočim njihovi najhitrejši lovci lete z brzino 350 km, lete naši lovci z brzino 500 do 550 km na uro. Zato naše bombarderje ne spremljajo niti lovci, ker jih sovražni avijoni ne morejo dohiti. Tako se končuje vprašanje pomankanja vojnega materiala, ki nam je delalo preje največjega pregla-vic.

Ta reorganizacija je zelo dvignila udarno moč naše vojske. Danes nismo sposobni le, da odbijamo napade. Danes že vršimo mi ofenzive. To se pravi, da mi izbiramo teren za borbo, ki je za nas ugodnejši, to se pravi, da mi diktiramo potek operacij.

Pozdrav!

V ogledalu

Kdo vzbuja med ljudstvom praznoverje? »Slovenski dom« je poročal o severnem siju, ki so ga videli po vsej Evropi v torek, dne 26. t. m. pod naslovom »Znamenja na nebu«. Kakšna znamenja, gospoda? Nadnaravna? Ni čuda, ako se ljudstvo ne more iznebiti praznoverja. Praznoverje je najboljša podlaga, na kateri so utemeljile mračne sile vseh vekov svoje gospodstvo nad človekom. Tako je ostalo do današnjih dni in gospodje žele, da ostane tako še za naprej?

Guštanj

Občni zbor podružnice SMRJ

bo dne 2. februarja s pričetkom ob pol 9. uri dopoldne v prostorih gosp. Milonika. Člani, pridite, da slišite poročila o delu v preteklem letu in si izvolite nove funkcije. Navzoč bo tudi tajnik s. Šovljanski. Vabljeni tudi vsi tisti, ki nameravate pristopiti! Družnost!

Odbor.

Občni zbor »Vzajemnosti«

bo dne 30. t. m. ob pol 9. uri dopoldan v prostorih kantine. Poroča s. Petijan iz Maribora. Udeležba obvezna za vse člane. Obenem vabimo podporne člane pevskega odseka.

Istega dne se bo vršil
pevski koncert

pod vodstvom pevovodje s. Viktorja Krivica ob 8. uri zvečer v Sokolski dvorani. Vstopnina običajna. Vse prijatelje petja iskreno vabimo. Spored na vabilih. Družnost!

Odbor.

Leše pri Prevaljah

»Vzajemnost« vabi na redni letni občni zbor v soboto, dne 29. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni »Ahac« na Prevaljah. Na Lešah pa se vrši občni zbor v nedeljo, dne 30. t. m. popoldan ob 3. uri v gostilni sodr. Čopa. Poroča s. Petijan iz Maribora.

Ruše

Akademija za podporo revnih otrok, ki je bila to nedeljo v »Sokolskem domu«, je nad vsa pričakovanja lepo izpadla. Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« se z velikim zadovoljstvom zahvaljuje vsem onim ruškim društvom, ki so se v taki meri potrudila za to res nesebično in človekoljubno prireditve; kajti s tem so najlepše pokazala, da ni med nami kakih pregraj, vsaj kar se tiče dela na kulturnem polju, da si ob gotovih prilikah ne bi mogla podati bratsko in sodružno rok. Zahvaljujemo se tukajšnjemu Sokolskemu društvu, Pevskemu društvu in Bralnemu društvu v Rušah, ki so vsa pokazala umevanje za prireditve. Edino društvo, ki ni sprejelo sprožene roke, naj ve, da bi jo Krist, čigar nauk ima na jeziku, sprejel — ker pač ni poznal strankarske zagrizenosti in mržnje do nikogar, najmanj pa do revnih otrok! Delavstvu v Rušah pa: tukaj si in obstojaš, pokazalo si, da je tvoje delo kulturno, pokazalo si to z gojitvijo naše pesmi, z recitacijskim zborom, deklamacijo in tamburaškim zborom, kar je bila vse živa in zgovorna priča, da se zavedaš svojega progresivnega in vzgojnega dela. Vztrajaj na tej poti in pomnoži svoje vrste, da boš pokazalo vsem zapletenim nasprotnikom, da ni tvoje kulturno društvo »iridamano, smradljivo gnezdo«, ampak ognjišče, kjer se razvija tvoja kulturna moč, kjer raste tvoja izobrazba; kajti naša kultura in naša izobrazba je naše veliko in nepremagljivo orodje nad omejenim nasprotnikom. Delavstvo zavedaj se tega ter se v polni meri udeležuj predavanj in prosvetnih večerov, ki jih bo prirejala tukajšnja »Vzajemnost«! Številni obiski teh večerov naj bodo naša nema demonstracija in dokaz, da se zavedamo svojega kulturnega poslanstva! — Družnost!

Gledališki odsek društva »Vzajemnost« vabi vse, ki imajo veselje in voljo, da nastopajo na odru, da se prijavijo še te dni s. Janku Fricu.

Zalog

»Na dnu«. »Vzajemnost« je v nedeljo, dne 16. januarja t. l. uprizorila Maksim Gorkijevo socialno dramo »Na dnu«. Predstava je bila zelo dobro obiskana. V splošnem si je naš dramski odsek pridobil zopet oni sloves, ki ga je imel nekdanj. Med igralci je tudi več zanimanja za delo na dramskem polju, kot ga je bilo poprej »enkrat. Pohvala gre seveda v prvi vrsti režiserju s. Jakhelnu in potem po vrsti vsem igralcem, ki so svoje vloge lepo podali. V drami »Na dnu« je naslikal Gorkij družbo propalih, izgubljenih »bivših« ljudi živčih v kletih, nočnih azilih, v katerih se shajajo tatovi, morilci, beraški baroni, pijanci, vlačugarji i. dr. Vsak nosi svojo usodo sam in živi tja v en dan. Filozofirajo o boljšem, lepšem življenju. Eden izmed njih pravi: »Veliko ljudi je, ki lažejo iz usmiljenja do svojega bližnjega. Lepo, navdušeno lažejo. Poznam jaz laž! Kdor ima slabotno dušo... in kdor živi od tujih sokov — ta potrebuje laž. Laž, to je vera sužnjev in gospodarjev. Resnica je — hog svobodnega človeka... spoštovati moraš človeka. Ne ponižuj ga z usmiljenjem!«

Štore

Dilettanti delavskega kulturnega društva »Vzajemnost« iz Škofje vasi se nam bodo v nedeljo, dne 30. januarja ob 4. uri popoldne v »Sokolski dvorani« prvič predstavili s Molierovo veseligrav s. 3. dejanjih »Prevarani soprog«. Delavci, ker je to društvo, je dolžnost nas vseh, da se udeležimo njihove prireditve in s tem dokažemo svojo zavednost.

Češka knjiga o zaupnikih

O delavskih zaupnikih je izdala centrala socijalističnih strokovnih organizacij v Pragi zanimivo knjigo. Avtor, Jaromil Hlavaček, pravni svetovalec čeških socijalističnih strokovnih organizacij in urednik revije »Delovno pravo«, je v njej zbral vse predpise, ki veljajo za delavske zaupnike, odnosno za obratne odbore, kot se ta ustanova imenuje v Čehoslovaški. Na zelo pregleden in priročen način je razvrstil predpise o volitvah zaupnikov, o organizaciji obratnih odborov, njihovi funkciji, dobi, njihovih pravicah, načinu poslovanja, o njih pravnih zaščitah, itd. Knjiga, ki obsega preko 500 strani, vsebuje najprej podrobno in zelo poljudno obrazložitev vseh predpisov, ki veljajo za zaupnike, pri čemer upošteva tudi vse odločbe sodišč, ki tolmačijo poedine predpise. V svojem drugem delu vsebuje knjiga točno besedilo zakona o obratnih odborih in drugih zakonov, ki ga dopolnjujejo. Na koncu je avtor dodal še vse potrebne obrazce, ki se uporabljajo pri volitvah zaupnikov, prijavi kandidatnih list, vzorce raznih pritožb in drugih vlog na oblast, ki jih morajo delati zaupniki, itd.

V knjigi je sploh zbrana vsa snov, ki zanima vsakega poedinega zaupnika in katero mora ta tudi poznati, ako hoče pravilno izvrševati svoje dolžnosti, zlasti še v pogledu zaščite delavstva v obratu. Tak širši priročnik bi nujno rabili tudi pri nas, kjer vidimo od dneva do dneva bolj, kako važne so funkcije zaupnikov, ki jih pa zaupniki sami dostikrat vse premalo poznajo in zato tudi v premali meri izvršujejo.

Dr. J. H.

Kulturni pregled

Mariborsko gledališče

Proslava 60letnice pesnika Otona Župančiča. Mariborsko gledališče je proslavilo 60letnico Župančičevega rojstva z njegovo dramsko pesnitvijo »Veroniko Deseniško«, ki so jo igrali pri nas že pred več leti. Uprizoritev v Kovičevi režiji je bila dostojna proslava našega priznanega pesnika. Vezana Župančičeva beseda ni baš lahka naloga za dramske igralce, pa so jo rešili zadovoljivo. Naslovno vlogo je igrala Kraljeva in jo je podala z nje lastno umetniško močjo in prepričevalnostjo. Nakrstovo izvajanje v vlogi grofa Friderika je bilo poglavlje, prav tako Starčeve, ki je igrala Jeliso Frankopansko. Kratek a dober nastop je imel P. Kovič v vlogi Deseniškega gospoda. Učinkovit je bil Bonaventura, ki ga je ustvaril Gorinšek. Osebnost grofa Hermana v Gromovi kreaciji ni bila prav presrečna, ker je dramski zanos zavedel Groma zlasti v glasovna pretiravanja.

Jesenice

Sodrug Franc Kusterle mrtev. Poročali smo v predzadnji številki našega lista o nesreči, ki je zadela s. Kusterla z Dobrave. Hotel je stopiti na električni motor, pa je padel in odrezalo mu je del noge. Zatem so ga takoj odpeljali v jeseniško, nato pa v ljubljansko bolnico, kjer je nastalo zastrupljenje (sepsa), ki ga niti z žrtvijo ene noge niso mogli ustaviti. Ko je bilo videti, da rešitve ni, so s. Kusterla odpeljali nazaj na Dobravo, vendar je že med potjo umrl. S. Kusterle je bil vedno zaveden sodrug, zvest član SMRJ, njegov zaupnik pri elektroodni tovarni KID na Dobravi in nekaj časa celo glavni zaupnik tamošnjega delavstva. Tragika njegovega življenja je, da je umrl, ko si je hotel ravno urediti svoj lastni dom. V Kranju je l. 1936 zadel na tomboli glavni dobiček — avto —, ki ga je prodal in ta denar mu je nudil glavni kapital za lastno domačijo, pa ni mogel dočakati lastnega doma, nesreča mu je prej prestrigla nit življenja. Za njim žalujeta žena in majhen sinček. Pogreb, ki se je vršil v nedeljo, dne 23. t. m. je pokazal njegovo priljubljenost. Žalujemo naše sožalje, pokojniku pa lep in časten spomin!

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) vefilmi »Potemkina« s Karin Hardtovo in Petrom Vossom v glavni vlogi. Med dodatki tudi domači kulturni film in Paramountov zvočni tednik. Sledi za Svečnico vefilmi »Varšavska trdnjava« (Beli orel), ki ga bomo predvajali v torek in sredo ob 8. uri zvečer (v sredo tudi ob 3. uri popoldne).

Harmonike

vseh vrst izdeluje, strokovno popravlja in uglašuje

V. Simončič, Maribor, Taborska ulica 20

Kolesarji, pozor!

Specialna popravila in magnetiziranje dinam za dvokolesa samo pri

Elektro-Sinič
Maribor, Meljska c. 1

Načrt uredbe o državnih tiskarnah

Izdelan je načrt o ureditvi državnih tiskarn v zvezi z gradnjo državne tiskarne v Beogradu, ki bo najmodernejša in največje podjetje te vrste v Evropi.

Glasom osnutka uredbe bi državne tiskarne prevzele tiskanje ne samo vseh tiskovin za državne urade in samoupravna podjetja, šolskih knjig, itd., ampak bi lahko tiskale tudi privatna naročila.

Zakaj graditi v Beogradu največjo državno tiskarno v Evropi, si človek, ki trezno misli, ne more predstavljati. Nesmiselno je graditi v mali Jugoslaviji grafičen zavod, ki bo enak sličnim zavodom v največjih evropskih državah, kjer je kultura na najvišji stopnji. Že to dejstvo pove dovolj jasno, da bodo s takim zavodom privatne tiskarne neizmerno prizadete, ker bo tak zavod prevzel izdelavo ogromne množine tiskovin, ki so bile danes naročane pri privatnih podjetjih.

Uredba daje vpogled v naravnost gorostasne stvari, ki niso usodepolne le za delodajalce, nego tudi za delojemalce. Za delojemalce gotovo še prav posebno, saj bi se brezposelnost, če bi se vse, kar uredba določa, izvedlo, še neizmerno povečala. Sploh bi začela grafična obrt docela propadati. Nikakor ni mogoče prezreti, da je število prebivalcev v Jugoslaviji nizko, da je kulturna stopnja tudi majhna in da grafična podjetja morajo imeti naročila državnih oblasti, zlasti pa morajo ohraniti možnost tiska šolskih knjig, učil in drugega.

Pri tem smo zlasti mi v Sloveniji najbolj prizadeti. Gre v vseh teh primerih tudi za naše najosnovnejše kulturne in gospodarske interese. Lahko si vsakdo predloči, kaj bo nastajalo z našo kulturno samobitnostjo po splošni monopolizaciji šolskih knjig in učil.

Delavski pravni svetovalec

Udeležba pri razpravi (Lens — Francija)

Vprašanje: Prebivam stalno v Franciji. Moja sestra me toži na plačilo zneska Din 10.000 in sem dobil sporočilo, da se bo razprava vršila brez mene, ali je to mogoče?

Odgovor: Če niste prejeli tožbe in vabila na razpravo, se razprava proti Vam ne more vršiti in tudi, če bi se vršila, bi bila nična. Če pa ste prejeli tožbo in vabilo, morate poslati pooblastilo kakemu odvetniku, ali pa kakemu drugemu pooblaščenemu, ker boste sicer zaradi izostanka obsojeni na plačilo vtoževanega zneska.

Priposestevanje ceste (Prevalje)

Vprašanje: Moja žena ima vrt tik poleg občinske ceste in je občina v zadnjem času ob robu vrta navpično odkopala cesto, tako da se posipuje zemlja z vrta na cesto. Poprej je že nad 30 let visel vrt v posevni strmini na cesti. Ali more občina prisiliti mojo ženo, da napravi betonski zid ob vrtu ali kako drugo oporo?

Odgovor: Ceste se ne smejo izkoriščati zoper svoj namen in se ne smejo obremenjati in odvezovati po zasebnem pravu. Vendar morate predvsem ugotoviti, ali res sega občinska cesta tudi po mapi tako daleč, kot jo je občina sedaj dala odkopati? V tem primeru je najbolje, da Vaša žena postavi oporo, kot jo zahteva občina. Sicer pa lahko občino toži.

Izpodbijanje zakonskega rojstva s strani moža

Vprašanje: Moj sin je imel razmerje s poročeno ženo, ki je nato porodila otroka. Pozneje je njen mož zvedel za to razmerje in je zahteval od sina, da mora plačevati za otroka mesečno preživnino. Ker moj sin ni na to pristal, je mož vložil tožbo, ki pa mu je bila zavrnjena, češ da je prepozna. Sedaj zahteva od sina vsaj polovico prvotno terjane preživnine in pravi, da se bo sicer pritožil na najvišje sodišče.

Odgovor: Zakonsko rojstvo otroka, rojenega v zakoniti dobi, more mož izpodbijati najdalje v treh mesecih potem, ko je to zvedel, s tem, da dokaže proti skrbniku, ki naj se postavi v obrambo zakonskega rojstva, nemožnost, da bi bil on zarodil otroka. Če je v Vašem primeru ta rok zamujen, bo ostal otrok zakonski in Vaš sin ni zavezan plačevati zanj preživnine, pa četudi bi bil dejansko njegov oče.

Plačilo popravila studenca (Studenci)

Vprašanje: Lastnik je popravil vodnjak in zahteva od mene polovico stroškov.

Odgovor: Ako se niste pogodili s hišnim lastnikom v najemni pogodbi, da prispevate tudi k popravilom hiše, ne more

Ograzani pa so prav posebno gospodarski interesi. Že itak vidimo dovolj otipljivo vsepovsod, kako se demontira naše slovensko gospodarstvo. Naše tiskarne bodo morale ustavljati obrate v mnogo primerih. S tem bo nastala velika brezposelnost grafičnega delavstva, ki je že itak težka. Trpelo pa bo tudi vse ostalo kulturno in prosvetno življenje. Saj se je moglo to življenje doslej marsikdaj uspešno opirati na domača grafična podjetja.

Vsa zadeva torej nima le ozkega pomena, ki naj bi zanimal le interese okoli grafične industrije, nego ima vsesplošen značaj in pomen.

Labour Party za sankcije proti Japoncem

Predlog angleški vladi.

Odposlanci angleške delavske stranke in strokovnih organizacij so se zglasili pri ministrskem predsedniku Chamberlainu in so mu predlagali, da naj Anglija prepove dajanje posojil Japonski in izvoz orožja na Japonsko.

Radi teh predlogov je angleška vlada v silnih špricah. Vlada bi bila za prepoved, ker se zaveda nevarnosti za imperij, ako zmagajo Japonci, pa se boji zamere pri kapitalistih, ki vsled japonsko-kitajske vojne dobro služijo.

Tiskovni sklad

Za tiskovni sklad so darovali naslednji: ss. Berdev Vinko, Celje Din 20, Cajhen Jože Teharje Din 10 in Kordoš Anton Celje Din 2, B. J., Primskovo Din 10; ss. Beutl iz Hrastnika in Vuk Viktor iz Litije sta nabrala na plenarni seji Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije v Ljubljani za trikratno izdajo »Delavske Politike« Din 70. Vsem darovalcem iskrena hvala. Posnemajte!

seveda od Vas zahtevati drugo kot najemnino, ki je prijavljena davčni upravi. Če s tem ni zadovoljen, Vam seve lahko stanovanje odpove v zakonitem ali pogodbenem odpovednem roku.

Alimentacija (Črna)

Vprašanje: Kot rudar sem bil obsojen na plačilo mesečnih Din 90 za nez. otroka, ko sem zaslužil na ših Din 45. Lani sem nekaj časa v akordu več zaslužil in mi je sodišče tedaj na predlog varuhinje zvišalo alimentacijo na Din 150 mesečno in še za nazaj so mi zarubili neko terjatev. Koliko moram plačevati mesečno po zakonu, itd.?

Odgovor: Preživnina (alimentacija) za staro v 3 letih, če Vas v tem času niso rubili. Morali bi se seve takrat, ko so Vas vnovič rubili, v 8. dneh pritožiti. Ako nimate več tistega višjega akordnega zaslužka, predlagajte pri sodišču znižanje preživnine na prejšnjo Din 90. Zakon ne določa točno višino preživnine, ampak samo pravi, da se odmeri po potrebah otroka in premoženjskih razmerah nez. očeta.

9 otrok — oprostitev davkov (Mežica)

Vprašanje: Sem oče devetih otrok, vsi zakonski, a 4 so že umrli, za 5 moram še skrbeti, — ali sem davka prost?

Odgovor: Ne, temveč le v slučaju, da bi živel vseh 9 otrok.

Podpora za ponesrečenim snom vojakom (Liboje)

Odgovarjamo samo naročnikom in žal ne moremo delati nobene izjeme.

Služba detektiva (Prevalje)

Za tako službo se morate obrniti na najbližje predstojništvo policije ali pa naravnost na bansko upravo. Zasebnih detektivskih zavodov pri nas še nimamo.

Ponesrečil pri vojakih (Megojnice)

Vprašanje: Svak je ponesrečil pri vojakih. Mati ponesrečenca bi rada zahtevala odškodnino.

Odgovor: Če je ponesrečen sin pred odhodom k vojakom vzdrževal mater in ni pripisovati njegove smrtni nezgode slučaju, temveč krivdi državnih organov, bi mati lahko zahtevala primerno odškodnino od Državnega zaklada. Morala pa bi seveda vse dokazati pred sodiščem. S prevzemanjem zastopstev se seveda ne pečamo, ampak dajemo samo nasvete naročnikom. Mati bo lahko dobila na podlagi ubožnega pričevala uradnega zastopnika, če nima premoženja. Tožiti ob itak morala na sedežu Državnega prvobranilstva, v kojega okolišju se je nezgoda pripetila.